

Motion till riksdagen 2024/25:3372

av Rickard Nordin m.fl. (C)

med anledning av prop. 2024/25:131 Nya regler för datacenter och hållbara bränslen samt en ny reduktionsplikt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera reduktionsplikten på ett sätt som stärker efterlevnaden av klimatmålen, inklusive transportsektorns mål, samt stärker både Sveriges motståndskraft genom att minska beroendet av fossila drivmedel och landsbygdens möjligheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kombinera reduktionsplikten med en ökad svensk drivmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över finansieringen av reduktionsplikten för att på så sätt säkerställa att priset vid pump inte ökar i takt med att andelen förnybart ökar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen har under den här mandatperioden kraftigt sänkt reduktionsplikten, vilket innebär en kraftig sänkning av inblandningen av biodrivmedel i bensin och diesel. De fossila bränslena ökar alltså – helt medvetet. Centerpartiet ser med oro på dessa förslag då det riskerar att försvaga Sveriges klimatambitioner, öka beroendet av fossila bränslen och försämra möjligheterna för den svenska bioekonomin och landsbygdens utveckling. Samtidigt göder vi skurkstater som Ryssland eftersom en mycket stor andel av de svenska drivmedlen har okänt ursprung, vilket vanligtvis betyder att spårbarheten medvetet brutits. Kritik mot regeringens politik för transportsektorn står i centrum för en rad oberoende experter, senast från Klimatpolitiska rådet som granskar regeringens

klimatpolitik. Denna kritik ska omhändertas i en ny reformerad reduktionsplikt som säkerställer efterlevnaden av klimatmålen. Att regeringen återkommer med en något uppjusterad reduktionsplikt återställer inte den skada som skett och räcker inte på långa vägar för att nå de svenska eller europeiska klimatmålen enligt alla expertbedömningar. Det är också tydligt i remissvaren.

Centerpartiet yrkar därför avslag på regeringens proposition och uppmanar regeringen att återkomma med ett betydligt ambitiösare förslag som ser helheten i drivmedelssektorn och där klimatmålen nås. En mycket stor del av svenska folket vill ha en klimatpolitik som når målen. Befolkningen förväntar sig att regeringen levererar en sådan. Då måste regeringen också leverera det.

Klimat- och miljöperspektiv

Reduktionsplikten är ett av de mest effektiva verktygen för att minska utsläppen från transportsektorn och därmed nå Sveriges klimatmål. En kraftig sänkning av reduktionsplikten kan innebära att Sverige inte uppfyller sina åtaganden enligt Parisavtalet och EU:s klimatpolitik, där de samhällsliga kostnaderna för att missa klimatmålen vida överstiger kostnaderna för att genomföra effektiva utsläppsminskningar. Centerpartiet anser att en mer balanserad reform är nödvändig för att fortsatt minska transportsektorns klimatpåverkan.

Säkrad försörjning och stärkt bioekonomi

En alltför låg reduktionsplikt är en dubbel smäll mot landsbygden. Sverige har en stark potential att producera hållbara biodrivmedel från skogsråvara, restprodukter från jordbruket och annan biomassa. Den sänkta reduktionsplikten har redan underminerat investeringar i den svenska biodrivmedelsproduktionen och försvårat för företag på landsbygden som är beroende av bioekonomins tillväxt. I stället för att slå undan benen på den inhemska produktionen bör regeringen stödja utvecklingen av inhemska biodrivmedel och gynna svenska lantbrukare och skogsägare. Svaga klimatinsatser i transportsektorn slår också indirekt mot de gröna näringarna, eftersom det leder till att en större del av ansvaret för minskade utsläpp läggs på jord- och skogsbruket då det är dessa tillsammans med transportsektorn (och arbetsmaskiner som i allt väsentligt korrelerar med transportsektorn) utgör EU:s ESR-sektor där kraven är att minska utsläppen med 50 procent till 2030. När utsläppen från transporter ökar måste de från jordbruk minska ännu mer – det i ett läge när den svenska livsmedelsproduktionen tvärtom behöver öka.

Ekonomiska konsekvenser för konsumenter och näringsliv

Regeringens argument för att sänka reduktionsplikten bygger på att det skulle minska drivmedelspriserna. Centerpartiet delar uppfattningen att höga bränslepriser påverkar hushåll och företag negativt, särskilt på landsbygden där alternativen till bilen är få. Däremot bör en långsiktigt hållbar lösning som påskyndar elektrifieringen innebära stöd till köp av utsläppsnåla fordon och investeringar i biodrivmedel snarare än en kortsiktig sänkning av reduktionsplikten. Det skulle sänka priserna, och tillsammans med

bl.a. sänkningar av skatter och avgifter på förnybara drivmedel kan kostnadsreduktionen bli lika stor som när regeringen valde att slakta reduktionsplikten. En stabil och förutsägbar politik behövs för att skapa trygghet för såväl företagare som konsumenter.

Alternativ väg framåt

För att både stärka klimatmålen och underlätta för hushåll och företag föreslår Centerpartiet följande åtgärder:

Gradvis och förutsägbar ökning av reduktionsplikten för att ge marknaden möjlighet att ställa om utan att urholka klimatmålen. En lämplig slutnivå är att reduktionsplikten 2030 består av två delar, dels en inblandning på 25 procent i den ordinarie bensinen och dieseln, dels ett krav på att sälja minst 25 procent höginblandade biodrivmedel. På så sätt ökar inte heller priset alltför mycket på ordinarie drivmedel och inte heller på de rena alternativen för dem som vill göra ett miljösmart val i form av att tanka helt fossilfritt såsom biogas, HVO eller etanol.

Ett styrmedel i form av klimatbonuscheck som gör det billigare att välja fordon som är utsläppssnåla, både vid nybilsinköp och köp av begagnat. Även kollektivtrafik kan ingå i stödformen. Detta gör det också billigare för hushållen att ersätta höga drivmedelskostnader på sikt samtidigt som klimatvinsterna är höga.

Stöd till biodrivmedelsproduktionen genom investeringsstöd och forsknings-satsningar för att främja inhemsk produktion av hållbara biodrivmedel. Bioekonomi-utredningens förslag behöver genomföras omgående, beredskapslager för förnybara drivmedel inrättas och produktion säkerställas. Det är viktigt för att minska både utsläpp och sårbarhet. I det säkerhetspolitiska läge vi befinner oss i kan vi inte fortsätta med ett så tungt beroende av oljeleveranser utifrån. Med mer inhemsk produktion kommer också priserna att sjunka. Energimyndigheten bedömer att förnybara drivmedel kan produceras för så lite som 10–15 kronor per liter, men en stabil efterfrågan är avgörande för investeringarna, och det kan staten bidra med både genom en trygg reduktionsplikt och genom statliga upphandlingar av stora volymer drivmedel. Vi är många som vill ”tanka svenskt”.

Skattelättnader för klimatsmarta bränslen för att ge ekonomiska incitament att välja förnybara drivmedel utan att kraftigt öka kostnaderna för hushåll och näringsliv behöver införas. Det är en självklarhet att det klimatsmarta inte ska kosta mer än det fossila. I dag har vi högre beskattning på ren el än på fossil diesel. Det är helt bakvänt. I stället måste de förnybara drivmedlen helt skattebefrias, onödigt krångliga och hindrande regelverk som denatureringskraven justeras och pumplagen ses över för att få mer och fler fossilfria bränslen attraktiva.

Utbyggnad av laddinfrastruktur och stöd till elektrifiering för att på sikt minska beroendet av fossila bränslen i transportsektorn är också avgörande. Regeringen har gjort ett antal bra saker, men det behövs självklart fler åtgärder, inte minst behöver en miljöbilsbonus för nya och begagnade bilar i mellanklassen och nedåt återinföras omgående. Elektrifieringstakten sjunker med den här regeringen, och det är oförlåtligt.

Spårbarhet för fossila bränslen

Regeringen tydliggör vilka bränslen som omfattas av hållbarhetskriterier och kräver spårbarhet. De delarna är välkomna. Det saknas dock krav på de fossila bränslenas

spårbarhet. Det skapar dels en snedvridning av marknaden, dels problem för aktiva konsumenter som vill välja bort olja från exempelvis skurkstater eller olja med extra tungt avtryck på miljön exempelvis från tjärsand. Mer än hälften av svenska drivmedel har i dag okänt ursprung, och det är inte acceptabelt. Den som inte kan redovisa varifrån drivmedlet kommer bör inte heller få sälja det. Spårbarhet är här avgörande. Motsvarande krav som ställs kring hållbarhetskriterier på förnybara drivmedel bör därför ställas på fossila.

Incitament för ökad återvinning av restvärme från datacenter

I takt med att fler datacenter etableras bör också kraven på att återvinna den värme som alstras öka. Det finns ingen anledning att överskottsvärme bara ventileras bort. Det är ett resursslöseri där el förbrukas både för att kyla datacentret och sedan för att ventileras bort värmen. I ett läge där vi vet att biobränslepriserna i fjärrvärmen ökat finns här goda möjligheter att få tillgång till nya restströmmar av värme som kan återvinnas förutsatt att datacenter placeras smart och får lämpliga incitament. Exempel på ett sådant kan vara sänkt skatt vid återvinning av restvärme, antingen direkt eller via en sänkt skatt på de värmepumpar som behövs för att öka temperaturen på restvärmen för att passa i ett fjärrvärmenät (vilket kan anses som ett sätt att utöka systemgränsen för det förslag Centerpartiet tidigare lagt om att sänka elskatten för de kraftvärmebolag som tidvis vill nyttja värmepumpar så länge man på nettobasis levererar el under året). När regeringen nu kräver information om energianvändningen i datacenter kan minimikrav på dessa också införas.

Avslutning

Centerpartiet vill se en politik som tar både klimat och landsbygdens utveckling på allvar. I stället för att minska ambitionerna bör Sverige gå i täten för en grön omställning som gynnar både miljö och ekonomi. Vi motsätter oss regeringens förslag till en, sammantaget med tidigare justeringar, kraftig sänkning av reduktionsplikten och föreslår en mer långsiktig, hållbar och landsbygdsvänlig väg framåt. Vi vill också se en politik där konsumenternas rätt att veta ursprunget på drivmedlet de tankar säkerställs och där mer resurser tas till vara i hela ekonomin, i detta fall genom återvinning av restvärme från datacenter. Genom att bygga Sverige mer cirkulärt, mer självförsörjande och mer hållbart stärks både ekonomi, säkerhet och hållbarhet samtidigt som utsläppen sänks. Det är ansvarsfull politik på riktigt.

Rickard Nordin (C)

Stina Larsson (C)

Anders Karlsson (C)

Helena Lindahl (C)